

Kako odrediti i obračunati radno vreme vozača

Radno vreme vozača, dnevno i nedeljno, kao i maksimalno nedeljno ograničenje radnog vremena uključujući i prekovremeni rad, regulisano je Zakonom o radnom vremenu vozača.

Zakon takođe sadrži definiciju prekovremenog rada vozača i maksimalno godišnje ograničenje prekovremenog rada vozača zbog specifičnih potreba poslodavca.

Međutim, prekovremeni rad se nadoknađuje odgovarajućom naknadom za rad ili slobodnim vremenom u skladu sa opštim principima regulisanim odredbama Zakona o radu.

Vidi: [Kako odrediti i obračunati radno vreme vozača | Biznes.gov.pl – Informativno sajt za preduzetnike](#)

U skladu sa gorenavedenim, proverava da li je nastupio prekovremeni rad i proverava ispravnosti obračuna zahtevaju poznavanje sledećih koncepata i principa:

Radno vreme vozača je vreme od početka do završetka rada, koje obuhvata sve aktivnosti vezane za drumski prevoz, a posebno:

- upravljanje vozilom;
- utovar i istovar i nadzor nad utovarom i istovarom;
- nadzor i pomoć licima koja se ukrcavaju i iskrcavaju;
- špediterske aktivnosti;
- svakodnevno održavanje vozila i prikolica;
- druge poslove koji se preduzimaju radi obavljanja službenog posla ili obezbeđenja bezbednosti lica, vozila i stvari;
- neophodne administrativne formalnosti;
- održavanje vozila čistim.

Radno vreme vozača obuhvata i pauzu u radu u trajanju od 15 minuta, koju je poslodavac dužan da uvede ukoliko dnevno radno vreme vozača iznosi najmanje 6 sati.

Radno vreme vozača obuhvata i vreme van usvojenog rasporeda radnog vremena, tokom kojeg vozač ostaje na radnom mestu, spreman za obavljanje poslova, posebno dok čeka utovar ili istovar, a očekivano trajanje nije poznato vozaču pre polaska ili pre početka datog perioda.

Radno vreme vozača ne uključuje:

- vreme dežurstva ukoliko vozač nije obavljao poslove u toku dežurstva;
- neopravdano zaustavljanje tokom vožnje;
- dnevni neprekidni odmor;
- pauze na radu koje nastaju usled korišćenja sistema rada sa prekidima.

Radni dan

Za potrebe obračuna radnog vremena i utvrđivanja prava na naknadu za prekovremeni rad, radni dan podrazumeva 24 uzastopna sata, počev od sata u kome vozač počinje da radi u skladu sa svojim rasporedom radnog vremena. Individualni raspored radnog vremena zaposlenog koji je utvrdio poslodavac može predvideti različita vremena početka i završetka; u takvom slučaju ponovljeni rad zaposlenog istog dana ne predstavlja prekovremeni rad.

Noćni rad

- a) Noćni rad za potrebe obračuna radnog vremena vozača – u skladu sa odredbama Zakona o radnom vremenu vozača – ukoliko se rad obavlja noću, radno vreme vozača ne može biti duže od 10 časova između dva uzastopna perioda dnevnog odmora ili dnevnog odmora i nedeljnog odmora. Noćni rad označava period od četiri sata između 00.00 i 07.00; definicija noćnog rada sadržana u ovoj odredbi primenjuje se samo za potrebe određivanja radnog vremena.
- b) Noćni rad za potrebe utvrđivanja prava na dodatak na zaradu – u skladu sa odredbama Zakona o radu – obuhvata 8 časova u periodu od 21.00 do 07.00 časova. Poslodavac pravilnikom o radu utvrđuje noćni rad, a može ga odrediti i kolektivnim ugovorom o radu, a ukoliko ne postoji obaveza donošenja pravilnika o radu ili nije zaključen kolektivni ugovor, poslodavac je dužan da pismeno obavesti zaposlenog o tome kako se primenjuje noćni rad na radnom mestu.

Dodatak na zaradu za noćni rad

Vozač koji radi noću ima pravo na dodatnu naknadu za svaki sat noćnog rada u iznosu od 20% od satnice koja proizilazi iz minimalne zarade.

Važno! Godine 2023. minimalna naknada za rad od 1. januara iznosila je 3490 PLN bruto, a od 1. jula – **3600 PLN bruto**.

Dodatak za noćni rad pripada svim zaposlenima koji obavljaju noćni rad i nezavisan je od drugih dodataka, a posebno se isplaćuje bez obzira na dodatak za prekovremeni rad, koji sledi zaposlenom za rad u to vreme.

Poslodavac može predvideti povoljnija pravila zarada za noćni rad od onih predviđenih Zakonom o radu.

U odnosu na zaposlene koji rade noću stalno van radnog mesta, naknada za noćni rad može se zameniti paušalnim iznosom koji odgovara očekivanom broju radnih sati u toku noćnog rada.

Visinu paušalne nadoknade treba odrediti tako da odgovara očekivanom broju radnih sati u toku noćnog rada. Određivanje paušalnog iznosa u visini koja je niža od stvarno odrađenih sati noću ne oslobađa poslodavca obaveze da nadoknadi dospeli iznos za stvarno obavljen rad noću do visine iznosa utvrđene Zakonom o radu.

Dežurstvo je vreme tokom kojeg vozač ostaje van redovnog radnog vremena, spreman za obavljanje poslova po ugovoru o radu na radnom mestu ili na drugom mestu koje odredi poslodavac.

Za navedeno vreme dežurstva, izuzev dežurstva koje se obavlja kod kuće, vozač ima pravo na odmor sa posla u iznosu koji odgovara dužini dežurstva, a ukoliko nije moguće obezbediti slobodno vreme – naknadu koja proističe iz njegovog ličnog raspoređenja, utvrđenu po satnoj ili mesečnoj stopi, ukoliko takva komponenta naknade nije izdvojena prilikom utvrđivanja uslova naknade – 60% naknade.

Kada vozilom upravljaju dva ili više vozača, vreme koje nije posvećeno upravljanju vozilom je vreme dežurstva. Za vreme takvog dežurstva, vozač ima pravo na naknadu u visini navedenoj u propisima o naknadama koji se primenjuju na datog poslodavca, ali ne manje od polovine naknade određene za „redovno” vreme dežurstva navedeno na početku.

Periodi dostupnosti označavaju periode, osim pauza i dnevnog odmora, tokom kojih vozač nije dužan da ostane na svom radnom mestu dok je istovremeno spreman da počne ili nastavi vožnju ili obavlja druge poslove. Periodi dostupnosti obuhvataju naročito vreme tokom kojeg vozač prati vozilo koje se transportuje trajektom ili vozom, vreme čekanja na graničnim prelazima kao i u vezi sa ograničenjima drumskog saobraćaja.

Periodi dostupnosti van rasporeda radnog vremena uključeni su u vreme dežurstva.

Ukoliko vozač na koga se odnosi radno vreme nakon zadatka nije odradio dnevno radno vreme, periodi dostupnosti uračunavaju se u radno vreme od 8 sati, a u preostalom obimu – u vreme dežurstva.

Radno vreme

Radno vreme vozača ne može biti duže od 8 časova dnevno i prosečno 40 časova u prosečnoj petodnevnoj radnoj nedelji, u usvojenom obračunskom periodu do 4 meseca.

Na vozače koji obavljaju drumski prevoz mogu se primeniti rasporedi radnog vremena u kojima je dozvoljeno produženje radnog vremena na 12 sati dnevno – u skladu sa sistemom kliznog radnog vremena. U tom slučaju period obračuna ne može biti duži od 1 meseca, ali se u posebno opravdanim slučajevima može produžiti, ali ne više od 3 meseca, a u slučaju rada u zavisnosti od godišnjeg doba ili vremenskih uslova – do najviše 4 meseca.

Nedeljno radno vreme vozača, uključujući i prekovremeni rad, ne može u proseku biti duže od 48 sati u usvojenom obračunskom periodu do 4 meseca. Međutim, nedeljno radno vreme se može produžiti na najviše 60 časova, pod uslovom da prosečno nedeljno radno vreme ne prelazi 48 časova u usvojenom obračunskom periodu, koji ne može biti duži od 4 meseca.

Navedena odredba se odnosi takođe na vozače zaposlene kod više poslodavaca. Dakle, prosečno nedeljno radno vreme, bez obzira na broj poslodavaca (subjekata) kod kojih vozač obavlja poslove, ne može biti duže od prosečno 48 sati u usvojenom obračunskom periodu do 4 meseca. Radno vreme se, dakle, odnosi na vozača, a ne na poslodavca.

Uredba koja se odnosi na mogućnost produženja radnog vremena na 60 sati nedeljno uz zadržavanje pravila da prosečno nedeljno radno vreme ne prelazi 48 sati u usvojenom obračunskom periodu i primena ovog pravila na vozača bez obzira na broj poslodavaca za koje vozač obezbeđuje rad, ne primenjuje se na vozila navedena u čl. 3 Uredbe (EZ) br. 561/2006 i u čl. 2 stavu 2 AETR sporazuma.

Prekovremeni rad

Rad koji se obavlja van obavezujućeg radnog vremena koji važi za zaposlenog, kao i rad koji se obavlja preko dnevnog produženog radnog vremena koji proizilazi iz sistema i rasporeda radnog vremena koji važi za vozača, predstavljaju prekovremeni rad.

Prekovremeni rad je dozvoljen u sledećim slučajevima:

- situacije i događaji koji zahtevaju od vozača da preduzme mere radi zaštite života ili zdravlja ljudi i imovine ili da otkloni kvar,
- specifične potrebe poslodavca.

U slučaju vozača, godišnji limit prekovremenih sati koji proizilazi iz posebnih potreba poslodavca ne može biti veći od 260 sati u kalendarskoj godini.

Kolektivnim ugovorom o radu ili pravilnikom o radu ili ugovorom o radu može se odrediti viša granica ukoliko poslodavac nije obuhvaćen kolektivnim ugovorom o radu ili nije dužan da donosi propise o radu.

Prosečno nedeljno ograničenje prekovremenog rada

Nedeljno radno vreme vozača, uključujući i prekovremeni rad, ne može u proseku biti duže od 48 sati u usvojenom obračunskom periodu do 4 meseca.

Navedeno nedeljno radno vreme može se produžiti na 60 časova ukoliko prosečno nedeljno radno vreme ne prelazi 48 časova u usvojenom obračunskom periodu koji ne prelazi 4 meseca.

Navedena odredba se odnosi takođe na vozače zaposlene kod više poslodavaca. Dakle, prosečno nedeljno radno vreme, bez obzira na broj poslodavaca (subjekata) kod kojih vozač obavlja poslove, ne može biti duže od prosečno 48 sati u usvojenom obračunskom periodu do 4 meseca.

Način određivanja naknade za prekovremeni rad

Zakon o radu predviđa dva načina nadoknade za prekovremeni rad:

- isplata naknade uz dodatak u iznosu od 50% ili 100% naknade

➤ odobrenje odmora.

Za prekovremeni rad, pored redovne naknade, zaposleni ostvaruje pravo na naknadu u iznosu od:

- 1) 100% naknade – za prekovremeni rad koji se odvija:
  - noću, nedeljom i praznicima koji nisu radni dani za zaposlenog, u skladu sa rasporedom radnog vremena zaposlenog,
  - na slobodan dan, koji se zaposlenom daje u zamenu za rad nedeljom ili praznikom, u skladu sa rasporedom radnog vremena zaposlenog,
- 2) 50% naknade – za prekovremeni rad koji pada na bilo koji dan osim dana navedenog u tački 1.

Dodatak od 100% plaća se i za svaki sat prekovremenog rada za prekoračenje prosečnog nedeljnog standarda radnog vremena u usvojenom obračunskom periodu, osim ukoliko je ova norma prekoračena zbog prekovremenog rada, za koji zaposleni ima pravo na dodatak za prekoračenje dnevne norme radnog vremena.

Naknada koja čini osnovicu za obračun naknade uključuje primanje zaposlenog po osnovu njegovog ličnog razvrstavanja utvrđenog satnom ili mesečnom stopom, a ukoliko ta komponenta naknade nije izdvojena prilikom utvrđivanja uslova naknade – 60% naknade.

Poslodavac se može osloboditi obaveze plaćanja naknade za prekovremeni rad samo u sledećim slučajevima:

- kada pre roka za isplatu naknade za rad, koji pada neposredno po nastanku prekovremenog rada zbog prekoračenja dnevne norme, poslodavac zaposlenom odobrava i daje slobodno vreme na zahtev zaposlenog. U zamenu za prekovremeno odrađeno vreme, poslodavac, na zahtev zaposlenog, može zaposlenom dati slobodno vreme u istom trajanju (1 : 1). Predmetni zahtev treba da bude u pisanoj formi. Na osnovu zahteva zaposlenog, slobodno vreme u zamenu za prekovremeni rad može se odobriti i u narednom obračunskom periodu;
- kada poslodavac omogućava slobodno vreme zaposlenom u zamenu za prekovremeni rad bez zahteva zaposlenog. U tom slučaju, poslodavac odobrava odsustvo sa rada, najkasnije do kraja obračunskog perioda, u iznosu koji je upola viši od broja odrađenih prekovremenih sati (1 : 1,5), ali to ne može dovesti do smanjenja iznosa naknade koja pripada zaposlenom za puno mesečno radno vreme.

Isplata naknade zajedno sa dodatkom za prekovremeni rad može se zameniti paušalnim iznosom.

Uvođenje paušalnog iznosa umesto isplate naknade i naknade za prekovremeni rad dozvoljeno je samo za zaposlene koji stalno rade van radnog mesta. Visina paušala treba da odgovara očekivanoj količini prekovremenog rada.

Pravni osnov

- Čl. 20, 21 Zakona o radnom vremenu vozača od dana 16. aprila 2004. godine;
- Čl. 29 § 3, 104¹ § 1 tač. 4, 151¹ § 1 i 4, 151² § 1–3, 151⁵ § 1 i 3, 151⁷ § 1, 151⁸ § 1 i 2, 240 § 1 tač. Zakona od dana 26. juna 1974. godine – Zakon o radu;
- uredba od dana 13. septembra 2022. godine o visini minimalne naknade za rad i visini minimalne satnice u 2023. godini.